

Datum
2018-11-27

Dnr
2018/161

Ert datum
2018-08-29

Er ref
M2018/01962/Ke

Miljö- och energidepartementet
Kemikalieenheten
103 33 STOCKHOLM

E-post: m.remissvar@regeringskansliet.se

Ang. Remiss av gruvavfallsfinansieringsutredningens betänkande Statens gruvliga risker (SOU 2018:59)

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) lämnar följande yttrande över rubricerat betänkande.

Utredningen gör bedömningen att förslagen inte kommer att innebära en sådan börda på verksamhetsutövarna att det substantiellt påverkar verksamhetsförutsättningarna för branschen på ett negativt sätt. Denna bedömning görs utan att någon konsekvensanalys gjorts kring hur juniora gruvbolags eller utländska bolags investeringsvilja i Sverige skulle påverkas. Verksamhetsutövaren som behandlas i utredningen är endast sedan decennier etablerade gruvbolag i Sverige.

Tillväxtanalys delar utredningens bedömning om att stora etablerade gruvbolag i Sverige inte kommer att påverkas nämnvärt av förslagen. Däremot kan förslagen påverka investeringsviljan från nya gruvbolag, vilket är ett område som Tillväxtanalys analyserat.¹ I utredningen nämner de att efterbehandlingskostnaderna för gruvorna i Blaiken och Svärträsk beräknas överstiga 400 miljoner kronor. För ett etablerat gruvbolag med intäkter från befintlig verksamhet är det möjligt att hantera ett sådant säkerhetsbelopp, till exempel hade LKAB en nettoomsättning på dryg 23 miljarder år 2017. För ett gruvbolag som saknar betydande intäkter från existerande verksamhet är situationen helt annorlunda. ScanMining AB som gjorde de ursprungliga investeringarna i Blaiken och Svärträsk hade en nettoomsättning på 169 miljoner kronor år 2006 och i relation till detta är 400 miljoner stora belopp. Vilka konsekvenser detta skulle ha för investeringsviljan hos nya gruvbolag belyses emellertid inte i utredningen.

En särskild fråga i detta sammanhang och som inte uppmärksammas i utredningen är Sveriges och EU:s försörjning av kritiska material. Till skillnad mot etablerade gruvbolag i Sverige som fokuserar på bulkmetaller såsom järn och koppar har

¹ Hur kan staten stimulera investeringar i utvinning av innovationskritiska metaller och mineral. Tillväxtanalys, Rapport 2018:02.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Östersund
Postadress
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Besöksadress
Studentplan 3, Östersund

Stockholm
Postadress
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Besöksadress
Regeringsgatan 67, 4 tr

Kontakt
010 447 44 00
info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se
Org. nr 202100-6164

många nya svenska och utländska aktörer större intresse för kritiska metaller och mineral som sällsynta jordartsmetaller, grafit och kobolt. Detta är metaller som idag ger upphov till betydande sociala- och lokala miljöproblem vid utvinning och förädling internationellt. Samtidigt är det metaller som behövs i modern teknik som används i kommunikationsteknologi, elbilar och förnybar energi. Utredningens förslag kan därför också påverka möjligheten att minska negativa konsekvenser av en övergång till ett Sverige med netto noll utsläpp av växthusgaser år 2045.

I andra länder används en fondlösning för att skapa ekonomisk säkerhet kring avfall samtidigt som konsekvenserna för investeringsviljan hos nya gruvbolag begränsas. Utredningen avstyrker dock på sidan 118 en fondlösning. Argumentet är att säkerhetsbeloppen för kärnkraft kraftigt överstiger beloppen som är aktuella för gruvor. Detta argument hade varit relevant om kärnkrafts- och gruvbolag hade samma marknadsförutsättningar, det vill säga någorlunda stabila intäkter från en existerande produktion. Detta är dock inte fallet för gruvnäringen där det finns investerare som driver sin verksamhet med riskkapital utan intäkter från någon produktion. Fördelen med att en fondlösning inte riskerar att få samma negativa konsekvenser på investeringsviljan behöver dock vägas mot risken av att en fondlösning kan leda till en överexploatering i gruvor eftersom inte alla gruvor behöver bära sina egna samhällskostnader.

Tillväxtanalys anser att regeringen inte bör gå vidare med utredningens förslag innan det finns en större helhetsbild för konsekvenserna.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören. Vid handläggningen deltog även avdelningschefen Enrico Deiaci samt analytikern Tobias Persson, den sistnämnda föredragande.

Sonja Daltung
Generaldirektör